



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD.410.008.01.2016
P/16/085

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/085 – „Funkcjonowanie policyjnych izb dziecka”
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Stanisław Grzesiak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 98916 z 14 marca 2016 r. 2. Zdzisław Zbierski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 98924 z dnia 29 marca 2016r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Komenda Wojewódzka Policji w Gdańsku, ul. Okopowa 15, 80-819 Gdańsk (dalej: „Komenda”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Inspektor Jarosław Rzymkowski ¹ , Komendant Wojewódzki Policji (dalej: „Komendant”) (dowód: akta kontroli str. 5-8)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Przebywającym w Policyjnej Izby Dziecka w Gdańsku nieletnim (dalej: „Izba”) w latach 2013-2015³ zapewniono przysługujące im w tego rodzaju placówce prawa, z wyjątkiem zapewnienia w pokoju sanitarnym pełnego prawa do intymności. NIK zwraca jednak uwagę, że część z przyjętych rozwiązań organizacyjnych w zakresie przestrzegania praw nieletnich, nie odpowiadała zaleceniom wydanym przez Krajowy Mechanizm Prewencji oraz przez Helsińską Fundację Praw Człowieka. Nieletnich umieszczano w Izbie z zachowaniem warunków i na czas określony przepisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich⁴ (dalej: „ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich”). Zapewniono przebywanie w pomieszczeniach spełniających wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb⁵ (dalej: „rozporządzenie z dnia 4 czerwca 2012 r.”). Funkcjonariusze sprawujący nadzór nad nieletnimi posiadali wykształcenie wyższe oraz odpowiednie przygotowanie i doświadczenie zawodowe. Wszyscy ukończyli doskonalenie zawodowe lokalne w zakresie metod i form pełnienia służby w policyjnej izbie dziecka, a następnie corocznie w takim doskonaleniu uczestniczyli. Komenda sprawowała nadzór nad Izbą, tak w zakresie monitorowania jej działalności,

¹ Który jest Komendantem od dnia 21.01.2016 r. Wcześniej, od 14.02.2012 r. do 8.11.2015 r., stanowisko to zajmował inspektor Wojciech Sobczak, a od 11.05.2015 r. do 20.01.2016 r. p.o. był inspektor Marian Szlinger.

² W zakresie objętym kontrolą Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Badaniem kontrolnym objęto również zdarzenia i dokumenty sprzed 1 stycznia 2013 r. oraz po 31 grudnia 2015 r. w przypadkach, gdy miały one związek z przedmiotem kontroli.

⁴ Dz. U. z 2014 r. poz. 382, ze zm.

⁵ Dz. U. poz. 638, ze zm.

jak i przestrzegania praw nieletnich w niej umieszczonych. W okresie objętym kontrolą do Komendy nie wpłynęły skargi na działalność Izby.

Stwierdzone nw. nieprawidłowości nie miały istotnego wpływu na powyższą działalność i dotyczyły:

- przeprowadzenia w latach 2013-2014, co najmniej raz w roku, kontroli okresowych budynku Izby, którymi nie objęto sprawdzenia stanu technicznego elementów budynku narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania, wymaganego art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane⁶ (dalej: „ustawa - Prawo budowlane),
- nieprzeprowadzenia w 2011 r. - 5 letniej okresowej kontroli polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania, a także estetyki oraz otoczenia budynku, w którym mieści się Izba, wymaganej art. 62 ust.1 pkt. 2 ustawy – Prawo budowlane,
- nieokreślenia w protokołach kontroli (okresowej z 14.10.2015 r. i pięcioletniej z 31.01.2013 r.) rozmiarów zużycia lub uszkodzenia elementów stanu technicznego Izby,
- nieusuwania usterek, ubytków i zawilgoceń w strukturze budynku powstałych na wskutek oddziaływania czynników atmosferycznych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Zgodność działania policyjnej izby dziecka z obowiązującym prawem

Opis stanu faktycznego

Policyjna Izba Dziecka w Gdańsku funkcjonuje od października 2013 r. w ramach Wydziału Konwojowo-Ochronnego Komendy (wcześniej funkcjonowała w strukturze Komendy Miejskiej Policji w Gdańsku).

Badanie akt nieletnich⁷, przeprowadzone na próbie 60 nieletnich (po 20 akt z każdego roku), wykazało, że czas pobytu nieletnich umieszczonych, w latach 2013-2015, ze względu na:

- samowolny pobyt poza młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym – zgodnie z dyspozycją art. 32g § 9 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich – nie przekroczył 5 dni dla 25 nieletnich, w tym: dla 12 w 2013 r.; 5 w 2014 r. i 8 w 2015 r.
- uzasadnione podejrzenie popeinienia czynu karalnego, z uwagi na uzasadnioną obawę ukrycia lub zatarcia śladów tego czynu – zgodnie z dyspozycją art. 32g § 1 ww. ustawy – nie przekroczył 48 godzin dla 23 nieletnich, w tym: dla 3 w 2013 r.; 11 w 2014 r. i 9 w 2015 r. Wobec 9 nieletnich, w tym: 5 w 2013 r.; 2 w 2014 r. i 2 w 2015 r., czas ich pobytu w Izbie, ze względu na czynności procesowe niezależne od Izby, wyniósł ponad 48 godzin.
- czas uzasadnionej przerwy w konwoju, zgodnie z dyspozycją art. 32h § 1 ww. ustawy dotyczył 3 nieletnich, w tym: dla 2 w 2014 r. i 1 w 2015 r., nie był dłuższy niż 24 godzin.
- czas od zatrzymania nieletniego do momentu umieszczenia w Izbie wynosił od 1 godz. 5 min. do 17 godz. 40 min., w tym: w ciągu 4 godzin umieszczonych zostało w Izbie - 35 nieletnich, w ciągu od 4 do 8 godzin – 19 nieletnich oraz powyżej 8 godzin – 6 nieletnich. Przyczynami tak późnego umieszczania nieletnich w Izbie było m.in.

⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 290.

⁷ W powiązaniu z zapisami zawartymi w książce przebiegu służby, ewidencji nieletnich, kwitów depozytowych oraz kartami zapoznania z prawami i obowiązkami nieletnich,

zatrzymanie nieletnich poza Gdańskiem (np.: w Elblągu, Chojnicach, Kwidzynie) oraz pochodzących z ośrodków znacznie oddalonych od Gdańska, ponadto koniecznością wytypowania odpowiedniego schroniska dla nieletniego.

(dowód: akta kontroli, str. 9-286)

W badanym okresie spełnione były warunki i zgromadzone dokumenty wymagane dla umieszczenia, a następnie wydawania, przekazywania lub zwolnienia nieletniego z Izby. Nie stwierdzono przypadków przetrzymywania w Izbie nieletniego, który nie mógł być w niej umieszczony.

(dowód: akta kontroli, str. 17-18, 169-170, 222)

Ogłędziny Izby przeprowadzone w obecności Kierownika Policijnej Izby Dziecka w Gdańsku (dalej: „Kierownik”) wykazały, iż Izba spełniała wymogi określone w rozporządzeniu z dnia 4 czerwca 2012 r. Izba znajduje się w budynku wolnostojącym o 3 kondygnacjach (3-nadziemne, w tym parter i piętro oraz poddasze i 1-podziemne). W skład Izby wchodziło 6 sypialni dla nieletnich, wszystkie znajdujące się na piętrze (łącznie 25 miejsc sypialnych, bez podziału na miejsca dla chłopców i dziewcząt). Ściany w sypialniach, do wysokości ok. 1,5 m (tzw. lamperie) pokryte były farbą olejną, natomiast podłoga w sypialniach trwale wyłożona tzw. gumolitem – łatwo zmywalnym; przewody doprowadzające napięcie elektryczne do punktów świetlnych położone były podtynkowo. We wszystkich sypialniach były drzwi wejściowe o wzmocnionej konstrukcji z dwiema zasuwami i zamkiem mechanicznym oraz łańcuchem zabezpieczającym, otwierane na zewnątrz, wyposażone w wizjer zapewniający wgląd z zewnątrz do wnętrza sypialni. Sypialnie nie były wyposażone w szafki na rzeczy osobiste, natomiast do tych celów przeznaczona była szafa na korytarzu z przegrodami ponumerowanymi od nr 1 do 25 (numeracja przegród odpowiadała numerom łóżek zajmowanych przez nieletnich). We wszystkich sypialniach były jednoosobowe łóżka bez ostrych krawędzi wraz z materacami. Powierzchnia sypialni przypadająca na jedną osobę była wyższa od minimalnej (3 m²) i wynosiła od 3,03 m² do 7,89 m² na jedną osobę. We wszystkich sypialniach utrzymany był ład i porządek.

(dowód: akta kontroli, str. 296-320)

Pokój dyżurnego Izby był wyposażony w trzy telefony, w tym: telefon Panasonic i Siemens (do użytku wewnętrznego); telefon (Panasonic – do kontaktów zewnętrznych) oraz urządzenia: monitor Novus LCD 300-II; monitor Samsung SMT 1934; klawiatura Amart PS16X4; dzielnik ekranu Satel SV 100 oraz rejestrator cyfrowy 16-to kanałowy Novus NDREA; kserokopiarkę wielofunkcyjną KYOCERA FS 1116 MFP; fax Canon L-170; telewizor „Thompson” i sprzęt biurowy: biurka – 2 szt.; krzesła obrotowe – 3 szt., w tym 1 do naprawy; krzesło metalowe; stół; szafę metalową – małą, szafkę stojącą zabudowaną; szafkę wiszącą (na klucze); szafy 2-drzwiowe – 4 szt. (do przetrzymywania akt nieletnich); szafkę wiszącą zabudowaną.

(dowód: akta kontroli, str. 297)

Pokój kierownika Izby wyposażony w komputer z monitorem i klawiaturą typu HP Pro 3250 oraz drukarkę laserową typu HP P1102; monitor Novus LCD 300-II; klawiaturę Amart PS16X4; telefon (Panasonic - do kontaktów zewnętrznych); telefon Siemens (do użytku wewnątrz służbowego) lampę świetlną biurkową oraz sprzęt biurowy: szafki metalowe duże – 2 szt.; biurka – 3 szt.; szafy dwudrzwiowe – 2 szt.; krzesła drewniane – 2 szt.; krzesło obrotowe.

(dowód: akta kontroli, str.298)

Pokój personelu Izby wyposażony był w stół, krzesła – 3 szt., szafkę trzydrzwiową, natomiast pokój wychowawców wyposażony był w monitor Novus LCD 300-II; klawiaturę Amart PS16X4 oraz sprzęt biurowy: szafkę metalową dużą, szafy

dwudrzwiowe – 2 szt., w których przetrzymywano sprzęt boiskowy do gry w tenisa, babingtona, itp., biurko, krzesła drewniane – 2 szt., apteczkę wraz z zestawem środków opatrunkowych.

Świetlica wyposażona była w stół – 3 szt., ławy – 6 szt. (na trwale przymocowane do podłogi), telewizor „Grundig” oraz magnetowid „Philips”. Na korytarzu z dojściem do sali gier i świetlicy oraz pokoju kierownika usytuowana szafa pełniąca funkcję podręcznej biblioteki (książki – 68 pozycji). Sala do gier wyposażona była w stół do tenisa stołowego.

(dowód: akta kontroli, str. 298)

Pokój sanitarny wyposażony był w łącznie sześć kranów (po dwa na zlewozmywak o długości 106,5 cm każdy), dwa natryski/prysznice (mycie na stojąco, bezpośrednio na posadzce wykafelkowanej z kratką odpływową) nieoddzielone zasłoną lub przepierzeniem. Pomieszczenie prysznicowe od dwóch ubikacji/toalet/sedesów oddzielone były przepierzeniem/murkiem okafelkowanym (od posadzki do sufitu), natomiast wejścia do sanitariatu wyposażone były w drzwi drewniane, dwuskrzydłowe o wysokości ok.1 m. Drzwi do pokoju sanitarnego były drewniane, wyposażone w szybę zabezpieczoną obustronnie siatką stalową uniemożliwiającą jej rozbicie (nie było zamontowanego wizjera). Pomieszczenie było ogrzewane, oświetlone, wentylowane (1 wywiewnik mechaniczny oraz 2 – grawitacyjne).

Pokój do przygotowania lub podgrzewania posiłków oraz zmywania naczyń wyposażony był w stół, regał metalowy, dwa zlewozmywaki dwukomorowe, kuchenkę gazową czteropalnikową, krajalnicę do krojenia pieczywa. W magazynku przy kuchni znajdowała się lodówka „Polar” na środki spożywcze.

(dowód: akta kontroli, str. 301)

Magazyny do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu oraz bielizny pościelowej stanowiły wyodrębnione w różnych miejscach pomieszczenia, w tym na: rzeczy nieletnich umieszczonych w Izbie, rzeczy nieletnich chorych zakaźnie, brudną bieliznę pościelową oraz czystą bieliznę pościelową.

(dowód: akta kontroli, str. 299, 301)

Miejscem do rekreacji nieletnich na świeżym powietrzu (pole spacerowe) było wydzielone boisko (o szer. 13,65 m i dł. 33,60 m), wyłożone płytami, ogrodzone siatką o wysokości ok. 4 m, w sposób uniemożliwiający nieletniemu ucieczkę oraz kontaktowanie się z osobami postronnymi. Obok boiska była ławka. W bezpośrednim sąsiedztwie boiska była część ogrodowa z trawnikiem i nasadzeniami drzew oraz krzewów. Cała nieruchomość zajmowana przez Izbę była ogrodzona, dodatkowo właściciel sąsiedniej nieruchomości graniczącej z Izbą odgrodził się drewnianym parawanem o wysokości ok.2 m.

(dowód: akta kontroli, str. 302)

Izba była wyposażona w:

- a) przenośne aparaty antynapadowe (4 szt.), uruchamiane przez osoby wykonujące zadania w Izbie wraz z instalacją sygnalizującą dyżurnemu najbliższej jednostki organizacyjnej Policji zagrożenie życia i zdrowia osób przebywających w Izbie, tj. dzwonki alarmowe i punkty świetlne – w pokoju dyżurnego Izby oraz dyżurnego jednostki organizacyjnej Policji, z którego sygnał alarmowy zostanie niezwłocznie odebrany. Przyciski dzwonek alarmowych umieszczone były w korytarzach, świetlicy, jadalni, sypialniach, pokoju sanitarnym, sali do gier (alarmują one jedynie dyżurnego Izby).

b) urządzenia monitorujące, w tym służące do obserwowania i rejestrowania obrazu, działające w systemie całodobowym (poza sypialnią nr 3, magazynem do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu oraz bielizny pościelowej, pokojem do przeprowadzania i dokumentowania czynności służbowych z udziałem nieletniego – czynności wykonywane są w pokoju dyżurnego oraz pokojem sanitarnym). System monitoringu w Izbie zapisywał obraz przez 30 dni, po czym zapis był skasowany i rozpoczynał się od nowa.

Kierownik Izby miał możliwość wglądu – poprzez kod dostępu – w zarchiwizowane zapisy, ale bez możliwości ingerowania w te zapisy. Systemem monitoringu Izby zarządzał Wydział Łączności i Informatyki Komendy.

dowód: akta kontroli, str. 301- 302)

Ogłędziny Izby wykazały że:

- na elewacji były znaczne ubytki farby, tynk zmurszały,
- skrzynka z licznikiem do odczytu gazu, z kurkami gazu (na zewnętrznej ścianie przy klatce schodowej z prawej strony – patrząc od ul. Kisielewskiego), koloru żółtego, nie była zamknięta przed dostępem osób trzecich (klódka była skorodowana, otwarta) – wymaga oczyszczenia z liści,
- krata z prętów stalowych zainstalowana na zewnątrz okna podwójnego (konstrukcji drewnianej, uchylnego - dwuskrzydłowego w grubości muru) korodowała na styku z parapetem; parapety okienne były znacznie skorodowane; złuszczała się farba z krat i framug okien (dotyczyło to m.in.: pokoju dyżurnego, kierownika, świetlicy, sali do gier, kuchni, pomieszczenia na brudną bieliznę pościelową),
- krata z prętów stalowych zainstalowana na zewnątrz okna uchylnego (konstrukcji drewnianej w grubości muru) w pomieszczeniu na brudną bieliznę pościelową korodowała na styku z parapetem, który także ulegał korozji. Pomieszczenie to, jak i przylegające pomieszczenie na rzeczy nieletnich chorych zakażenie, wymaga odświeżenia/remontu,
- krata z prętów stalowych, jak i siatka stalowa o drobnych oczkach, zainstalowana na zewnątrz okna uchylnego – dwuskrzydłowego (konstrukcji drewnianej w grubości muru) w pomieszczeniu na rzeczy przekazane do depozytu oraz na rzeczy czyste, korodowały na styku z parapetem,
- ściany sypialń, w różnych miejscach, miały wyraźne ślady pęknięć (dotyczyło to sypialni nr 2, 4, 5 i 6),
- ściany fundamentowe w jadalni, kuchni oraz magazynkach przykuchennych (usytuowane w kondygnacji podziemnej) były zawilgocone (m.in. wystąpiły wyrzuczenia tynku), ściany w przebieralni/szatni dla personelu były z widocznymi zawilgoceniami, w pokoju sanitarnym z sufitu, przy natryskach, łuszczyła się i odpadała płatami farba oraz widoczne były zagrzybienia fug pomiędzy kaflami ściennymi,
- boisko wyłożone było płytami z wyraźnymi ubytkami na połączeniach/stykach (wymaga remontu).

(dowód: akta kontroli, str. 296-303)

Inspektorzy Zespołu Państwowego Inspektoratu Sanitarnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na obszarze województwa pomorskiego – w protokołach kontroli sanitarnych z lat 2012-2016 - także wskazywali na zawilgocenia z oznakami zagrzybienia i wyczuwalnym zapachem pleśni w pomieszczeniach jadalni, kuchni i magazynie na depozyt rzeczy osobistych nieletnich, usytuowanych w kondygnacji podziemnej (w piwnicy), które nie ustąpiły, a nawet się pogorszyły, pomimo pomalowania tych powierzchni farbą olejną.

(dowód: akta kontroli, str. 321-376)

Naczelnik Wydziału Gospodarki Materiałowo-Technicznej Komendy w wyjaśnieniu złożonym w powyższej sprawie stwierdził, że remont Izby zostanie wykonany w 2017 r. w ramach termomodernizacji budynku, który będzie obejmował m.in. wykonanie nowej izolacji przeciwwodnej ścian piwnic wraz z ich dociepleniem.

(dowód: akta kontroli, str. 383-384,386)

*Ustalone
nieprawidłowości*

Kontrola dokumentacji dotyczącej sprawdzenia stanu technicznego i kontroli okresowych budynku wykazała, że:

1. Przeprowadzane w latach 2013-2014, co najmniej raz w roku, kontrole okresowe budynku Izby nie obejmowały sprawdzenia stanu technicznego elementów budynku narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania, wymaganego art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy - Prawo budowlane,
2. W 2011 r. nie przeprowadzono 5-cio letniej okresowej kontroli budynku Izby⁸, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania, a także estetyki oraz otoczenia budynku, w którym mieści się Izba, wymaganej art. 62 ust.1 pkt 2 ustawy - Prawo budowlane,
3. Protokoły kontroli budynku Izby (okresowej z 14.10.2015 r. oraz pięcioletniej z 31.01.2013 r.) nie określały rozmiarów zużycia lub uszkodzenia elementów stanu technicznego Izby.

(dowód: akta kontroli, str. 321-382)

Naczelnik Wydziału Gospodarki Materiałowo-Technicznej Komendy wyjaśnił, że brak kontroli pięcioletniej (w 2011 r.) stanu technicznego i wartości użytkowej budynku Izby wynikał m.in. z braku kadry technicznej odpowiedzialnej za prowadzenie nadzoru budowlanego, która zaangażowana została do realizacji innych zadań, których wykonanie poprawiłoby możliwości właściwego dowodzenia i kierowania służbami odpowiedzialnymi za utrzymanie bezpieczeństwa imprezy Euro 2012. Kontrola okresowa (roczna w 2013 r.) nie została wykonana z uwagi na to, iż w tym samym roku została przeprowadzona kontrola pięcioletnia budynku, natomiast w 2014 – ze względu na odejście 4 pracowników oraz przyjęcie 3 innych. Był to rok budowania nowego zespołu nadzoru budowlanego. Niedoświadczona kadra omyłkowo pominęła budynek Izby. W liczbie ponad 300 obiektów zawiadywanych przez służby techniczne mogło to mieć miejsce. Brak w protokołach określenia rozmiaru zużycia lub uszkodzenia elementów stanu technicznego budynku Izby wynika z niedopatrzania podczas opracowywania wzorów protokołów pokontrolnych.

(dowód: akta kontroli, str. 383-392)

Przebywający w Izbie mieli możliwość zapoznania się z przysługującymi im prawami i obowiązkami:

- a) gdyż stanowiący załącznik nr 12 do rozporządzenia z dnia 4 czerwca 2012 r. regulamin pobytu w Izbie został wywieszony na drzwiach świetlicy (po obu stronach), spełniając częściowo wymóg określony w § 40 ust. 2 ww. rozporządzenia. Wyłącznie od strony zewnętrznej drzwi wejściowych regulamin pobytu w policyjnej izbie dziecka oraz wykaz instytucji stojących na straży praw nieletnich umieszczone zostały w: sypialnych dla nieletnich oraz pełniącej funkcję izolatki sanitarnej sypialni nr 4. Wydrukowany regulamin był dostępny również w języku rosyjskim, niemieckim i angielskim. Stwierdzono, że w przypadku zatrzymania nieletniej pochodzenia rumuńskiego Izba na każdym etapie czynności związanych z jej

⁸ Poprzednia kontrola z okresowej 5-cio letniej kontroli stanu sprawności technicznej Izby przeprowadzona została 16 maja 2006 r.,

doprowadzeniem/przyjęciem zapewniła uczestnictwo tłumacza przysięgłego języka rumuńskiego.

(dowód: akta kontroli, str. 219-220, 302)

Kierownik Izby wyjaśnił m.in., że regulamin pobytu w Izbie oraz wykaz instytucji stojących na straży nieletnich zostały umieszczone na zewnętrznej stronie sypialń a nie w sypialniach ze względów bezpieczeństwa. Jego zdaniem, gdyby zostały umieszczone po stronie wewnętrznej istniałoby ryzyko wydarzenia nadzwyczajnego (np. połamania przez nieletnich kartki, folii lub taśmy). Podkreślił, że nieletni przebywają w sypialni podczas snu, a wtedy światło w sypialniach jest przygaszone i utrudnia bądź nawet uniemożliwia czytanie.

(dowód: akta kontroli, str. 288, 291)

- b) fakt zapoznania się z regulaminem pobytu w Izbie z prawami i obowiązkami nieletnich w Izbie, szczegółowym porządkiem dnia oraz wyposażeniem Izby w urządzenia monitorujące nieletni potwierdzali poprzez złożenie własnoręcznego podpisu w karcie zapoznania. Nie było także problemów z przestrzeganiem przez nieletnich regulaminu Izby.

(dowód: akta kontroli, str.19, 171, 224)

W anonimowej ankiecie 5 spośród 15 nieletnich stwierdziło, że podczas pobytu w Izbie funkcjonariusz pełniący służbę dał im regulamin do przeczytania, 2 – że funkcjonariusz wytłumaczył im, jakie mają prawa i obowiązki, 7 – że funkcjonariusz dał im do przeczytania regulamin pobytu oraz wyjaśnił, jakie mają prawa i obowiązki, natomiast 1 stwierdził, że w żaden sposób nie został zapoznany z przysługującymi mu prawami i obowiązkami. Ponadto 11 z 15 nieletnich stwierdziło, że w trakcie przyjęcia funkcjonariusz powiedział, że w wybranych pomieszczeniach są zainstalowane kamery, a 4 – że nie zostali o tym fakcie poinformowani.

(dowód: akta kontroli, str. 686-745)

- c) w latach 2013-2015 nie odnotowano faktu złożenia skargi przez nieletniego. Nie stwierdzono prowadzenia w Izbie ewidencji skarg i wniosków oraz instrukcji bądź innego dokumentu regulującego możliwość i sposób składa skargi – wywieszonych w miejscu ogólnodostępnym.

(dowód: akta kontroli, str. 302-303)

Kierownik Izby wyjaśnił, że w przypadku zgłoszenia przez nieletniego zamiaru wniesienia zażalenia na zatrzymanie, złożenie prośby, skargi lub wniosku, policjant pełniący służbę w Izbie jest zobowiązany udostępnić papier i przyrządy do pisania oraz zapewnić warunki umożliwiające sporządzenie pisma. Fakt ten powinien być także odnotowany w książce przebiegu służby.

(dowód: akta kontroli, str. 287,290)

W anonimowej ankiecie 9 spośród 15 nieletnich stwierdziło, że nie wiedziało, iż może złożyć skargę albo wniosek (jeżeli chce o coś poprosić), natomiast 6 – że funkcjonariusz pełniący służbę w Izbie poinformował o takiej możliwości. Zarazem 11 z 15 nieletnich, stwierdziło, że nie wie w jaki sposób może złożyć skargę lub wniosek, natomiast 4 – że wie, jak to zrobić.

(dowód: akta kontroli, str. 686-745)

- d) w badanym okresie nie ewidencjonowano przypadków nagradzania nieletnich i stosowania kar w stosunku do nieletnich.

Kierownik Izby wyjaśnił, że jedyną formą kary stosowanej w Izbie jest ustne upomnienie z jednoczesnym pisemnym poinformowaniem Sądu o niewłaściwym zachowaniu nieletniego. O niewłaściwej postawie i zachowaniu nieletniego poinformowano Sąd w 12 przypadkach, w tym: 3 w 2013 r., 5 w 2014 r. i 4 w 2015 r.

(dowód: akta kontroli, str. 287, 290-291)

W ankiecie nieletni (wszyscy) stwierdzili, że byli przez funkcjonariuszy dobrze traktowani (funkcjonariusze byli mili, cierpliwi, uprzejmi, można było z nimi porozmawiać, dużo mówili).

(dowód: akta kontroli, str. 686-745)

e) nie prowadzono rejestru telefonicznych kontaktów nieletniego z rodzicami, opiekunami lub obrońcami.

Kierownik Izby wyjaśnił, że o fakcie umieszczenia nieletniego w Izbie – rodziców bądź opiekunów informują jednostki zatrzymujące nieletniego. Istnieje jednak możliwość telefonicznego kontaktu, jeżeli zajdzie taka potrzeba.

(dowód: akta kontroli, str. 288, 291)

W Izbie określono w sposób szczegółowy zasady odwiedzin nieletnich przez rodzinę, opiekunów lub obrońców⁹.

(dowód: akta kontroli, str. 306-310)

W ankiecie 2 spośród 15 nieletnich stwierdziło, że podczas rozmowy z rodzicami (lub opiekunem) albo obrońcą obecny był funkcjonariusz Izby; 13 podało, że nie miało takiej rozmowy.

(dowód: akta kontroli, str. 686-745)

W badanym okresie nieletni korzystali 56 razy z możliwości odwiedzin rodziny, opiekunów lub obrońcy. Do tego celu służyła znajdująca się przy pomieszczeniu dyżurnego przeszklona śluza, zamykana na zamek elektryczny. Po obu stronach śluzy był blat, krzesła i interkom do komunikacji. Dyżurny miał możliwość obserwacji nieletniego, jak i rodzica/opiekuna w trakcie rozmowy.

(dowód: akta kontroli, str. 288, 291)

W ankiecie 12 spośród 15 nieletnich stwierdziło, że nie wiedziało, iż może skontaktować się z rodzicem lub opiekunem, 2 podało, że wiedziało, lecz nie chciało tego zrobić, 1 wiedział i chciał to zrobić, ale funkcjonariusz na to nie pozwolił.

W odniesieniu do możliwości kontaktu z obrońcą 10 z 15 nieletnich stwierdziło, że nie wiedziało, iż może skontaktować się z obrońcą (że ma taką możliwość); 5 wiedziało, lecz nie chciało tego zrobić.

(dowód: akta kontroli, str. 686-745)

W badanym okresie w 32 przypadkach nie udzielono zgody na odwiedziny rodziny, opiekunów lub obrońcy, głównie ze względu na brak zgody ze strony sędziego rodzinnego, do którego dyspozycji pozostaje nieletni bądź funkcjonariusza prowadzącego sprawę nieletniego z jednostki Policji, która dokonała zatrzymania i umieszczenia go w Izbie (w Izbie nie prowadzono rejestru udzielonych zgód na odwiedziny lub odmowy ich udzielenia).

(dowód: akta kontroli, str. 288, 291)

f) w pomieszczeniu/pokoju sanitarnym nieletni mieli ograniczone możliwości korzystania z prawa do intymności.

⁹ W regulaminie odwiedzin nieletniego w Izbie z dnia 14.11.2013 r. (w pkt 2) zapisano, że „spotkania rodziców, obrońcy, opiekunów prawnych z nieletnimi w Izbie odbywają się codziennie w godz. 17-18, który może wyjątkowo ulec zmianie”. Natomiast w pkt 6 podano, że „czas odwiedzin regulują funkcjonariusze aktualnie pełniący służbę. Spotkania/odwiedziny z nieletnimi odbywają się w Izbie, w obecności pełniącego służbę za pośrednictwem urzędnika tzw. „głośno-mówiącego”.

Drzwi do pokoju sanitarnego służącego do utrzymania higieny osobistej były drewniane, wyposażone w szybę zabezpieczoną obustronnie siatką stalową, uniemożliwiającą jej rozbicie (nie było zamontowanego wizjera). Przez tą szybę była możliwość obserwowania nieletniego w trakcie wykonywania czynności sanitarnych i fizjologicznych.

Znajdujące się w pokoju sanitarnym dwa natryski/prysznice (mycie odbywało się na stojąco, bezpośrednio na posadzce wykafelkowanej z kratką odpływową) nie były oddzielone zasłoną lub przepierzeniem.

(dowód: akta kontroli, str. 301)

W ankiecie 15 (wszyscy) nieletnich stwierdziło, że podczas korzystania przez nich z łazienki i toalety funkcjonariusz nie był w tym pomieszczeniu.

(dowód: akta kontroli, str. 686-745)

g) miejscem do rekreacji nieletnich/polem spacerowym na świeżym powietrzu było wydzielone boisko (o szer. 13,65 m i dł. 33,60 m), wyłożone płytami z wyraźnymi ubytkami na połączeniach. Obok boiska była ławka. W bezpośrednim sąsiedztwie boiska była część ogrodowa z trawnikiem i nasadzeniami drzew oraz krzewów. Pole spacerowe objęte było monitoringiem przez 3 kamery zewnętrzne, w tym dwie zamocowane na ścianach budynku.

(dowód: akta kontroli, str. 302)

h) stan odzieży i obuwia dla nieletnich był dobry, o niewielkim stopniu zużycia, dresy były w kolorze jednolitym (granatowym bądź ciemno granatowym, zarówno dla chłopców, jak i dziewcząt), w rozmiarach M; L i XL (bez S). Posiadana odzież nie była dostosowana do pory roku – np. brak było kurtek do wyjścia na pole spacerowe/boisko w zależności od aktualnej sytuacji pogodowej i pory roku.

W ankiecie 14 spośród 15 nieletnich stwierdziło, że funkcjonariusz w trakcie przyjęcia ich do Izby powiedział, że muszą obowiązkowo przebrać się w ubrania Izby, a tylko 1, że może pozostać w swoim ubraniu, jeżeli jest czyste i nie można przy pomocy tego ubrania zrobić sobie krzywdy. Ponadto 13 stwierdziło, że w trakcie przyjęcia do Izby zostało przeszukanych, a przeszukiwał ich funkcjonariusz tej samej płci; natomiast 2 zostało przeszukanych, ale przeszukiwał ich funkcjonariusz innej płci. 14 nieletnich stwierdziło, że w trakcie pobytu w Izbie nie byli ponownie przeszukiwani; a 1 stwierdził, że był ponownie przeszukiwany (ale nie podał, kiedy to było).

Ponadto 11 z 15 nieletnich stwierdziło, że podczas przebierania funkcjonariusz nie był w tym pomieszczeniu; a 4 stwierdziło, że był w pomieszczeniu.

(dowód: akta kontroli, str. 302, 686-745)

i) podczas przyjęcia do Izby nieletni w ograniczonym zakresie wyposażeni byli w odpowiednie środki czystości. Szczoteczki do zębów pobrało/otrzymało 32 spośród 1.018 ogółem nieletnich umieszczonych w Izbie, w tym po 9 w latach 2013-2014 oraz 14 w 2015 r.

Kierownik Izby wyjaśnił, że nieletni korzystają z własnych przyborów do higieny osobistej (szczoteczek do zębów, żelu pod prysznic, szamponu). Izba nie ewidencjonuje wydawania żelu pod prysznic, szamponu, pasty do zębów, ponieważ po użyciu nieletni je zwracają. Ewidencjonuje się natomiast wydanie szczoteczek do zębów, bielizny, skarpet. Jeżeli nieletni – mimo braku własnej szczoteczki do zębów – nie chcą jej pobrać, to ich do tego się nie zmusza.

(dowód: akta kontroli, str. 292-295)

W ankiecie 1 spośród 15 nieletnich stwierdził, że podczas przyjęcia do Izby otrzymał szczoteczkę do zębów; 2 – że otrzymało pastę do zębów; 3 – że otrzymało

szczoteczkę do zębów i pastę do zębów; 8 – że nic nie otrzymało; a 1 – że otrzymał szampon i pastę.

(dowód: akta kontroli, str. 686-745)

j) w latach 2013-2015 w zakresie dostępności nieletnich do zajęć wychowawczych wpisy dotyczyły 15 spośród 60 nieletnich, w tym:

w roku 2013:

- wyjścia wychowawcy wraz z nieletnimi na boisko w dniu 16.05.2013 r. w godz. 15²⁰-17¹⁵ (dot. SN-118/13); w dniu 20.08. 2013 w godz. 15⁰⁰-15⁴⁰ (dot. SN-119/13); w dniu 23.08.2013 w godz.13⁴⁰-14⁴⁰ (dot. SN-139/13); w dniu 28.08. 2013 w godz. 15³⁰-16²⁵ (dot. SN-160/13); w dniu 03.09. 2013 w godz. 13⁵⁵-14⁵⁰ (SN-171/13),

w roku 2014:

- odmowy wzięcia udziału w zajęciach świetlicowych w dniu 20.11.2014 r. wpis godz.9⁰⁰ (dot. SN-225/14),

- uczestniczenia w gimnastyce porannej w dniu 9. 10.2014 r. w godz. 7¹⁰-7¹⁵ (dot. SN-215/14),

w roku 2015:

- odmowy nieletnich wzięcia udziału w zajęciach świetlicowych w dniu 8 i 9.01.2015 r., wpis godz.13⁰⁵ i 9⁰⁵; w dniu 27.05.2015 r, wpis godz.11⁰⁰; w dniu 16.08.2015 r., wpis godz.20²⁰; w dniu 18.09.2015 r., wpis godz. 8²⁵; w dniu 22.11.2015 r., wpis godz. 9³⁵ (dot. to: SN-4/15; SN-130/15; SN-198/15; SN-237/15; SN-312/15,

- braku zainteresowania oraz chęci do gier oraz zabawami proponowanymi przez wychowawcę w dniu 3.05.2015 r., wpis godz.12¹⁵ (dot. SN-23/15);

- wyjścia wychowawcy wraz z nieletnimi na boisko w dniu 16.08.2015 r. godz.15¹⁰-15⁴⁰ (dot.SN-198/15);

- gry w tenisa stołowego w dniu 20.09.2015 r., godz. 10⁴⁵ – brak danych;

- udostępnienia gry „Chińczyk” w dniu 20.11.2015 r. godz. 11⁰⁰ – brak danych (dot. SN-237/15).

(dowód: akta kontroli, str. 18, 170, 223)

W ankiecie 4 stwierdziło, że zajęcia, w których uczestniczyli, były nudne, 3 – że interesujące, 1 nieletni stwierdził, że cały czas oglądał telewizję, a 1 – że grał w ping-ponga, 6 z 15 nieletnich nie wyraziło opinii.

(dowód: akta kontroli, str. 686-745)

Izba wyposażona była w sprzęt do gier (gry planszowe: gra w inteligencję, gra w statki, chińczyk, warcaby, szachy, kalambury, supermarket, mały makler, stratagem) i zabaw (puzzle, farby plakatowe, kredki, blok rysunkowy, bibuła, flamastry, piłeczka – zośka, farby akrylowe, pędzle), sprzęt boiskowy do gry w tenisa, babingtona, itp. Ponadto w Izbie były materiały dydaktyczne pn.: Narkotyki kradną wolność¹⁰; Będę świadkiem w sądzie¹¹; Przystępczość komputerowa i cyberprzemoc (brak autora); Dopalacze – czy rzeczywiście bezpieczne¹²; Konspekty do zajęć z nieletnimi zatrzymanymi w Izbie Dziecka Sekcji Prewencji KMP w Gdańsku – Studium Przypadku¹³; Konspekt zajęć dla nieletnich zatrzymanych w Izbie: Dzieci maltretowane i molestowane; AIDS – co powinieneś wiedzieć; Narkotyki halucynogenne a organizm człowieka; Alkohol – droga donikąd (2 godz. lekcyjne); Nikotyna – legalny narkotyk (3 godz. lekcyjne); Przemoc i agresja – jak się im przeciwstawić (3 godz. lekcyjne); Kokaina i amfetamina a organizm człowieka (2 godz. lekcyjne); Reguły, normy, wartości – opracowanie z roku 2002 (praca z grupą) oraz inne opracowania z lat wcześniejszych. Przy wymienionych

¹⁰ Prezentacja przygotowana na potrzeby Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2008-2012 Gminy Augustów.

¹¹Poradnik dla dzieci i młodzieży – Fundacja Dzieci Niczyje.

¹² Opracował lek. Sebastian W.

¹³ Opracowała Violetta S.

opracowaniach brak było list nieletnich uczestniczących w zajęciach wraz z podpisami uczestnictwa. Izba umożliwiała dostęp do prasy, bowiem prenumerowany jest „Dziennik Bałtycki”.

(dowód: akta kontroli, str. 297)

Na wyposażeniu Izby był kaftan bezpieczeństwa, który służył jako środek przymusu bezpośredniego (w badanym okresie nie był używany). Stwierdzono, w jednym przypadku, użycie wobec nieletniego przez funkcjonariusza Izby siły fizycznej w postaci chwytów obezwładniających, w związku ze stawianiem oporu, niezgodzenia się na opuszczenie budynku Izby i udanie się do samochodu (Izba poinformowała Sąd o tym zdarzeniu).

(dowód: akta kontroli, str. 17, 297)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieodnotowywanie w książce przebiegu służby faktu wydawania nieletnim podczas ich pobytu w Izbie w latach 2013-2015 napojów (poza posiłkami). Obowiązek dokumentowania tego faktu wynikał z § 14 ust. 2 pkt 13 zarządzenia nr 134 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 października 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka¹⁴ (dalej: „zarządzenie KGP”).

(dowód: akta kontroli, str. 18, 170, 223)

Kierownik Izby wyjaśnił, że nieletni otrzymywali napoje, jak i byli objęci nadzorem wychowawców, jednak fakty te nie były odnotowywane w książkach przebiegu służby

(dowód: akta kontroli, str. 287, 290)

*Uwaga dotycząca
badanej działalności*

1. NIK zwraca uwagę, że sposób, w jaki zapewniono nieletnim umieszczonym w Izbie korzystanie z ich praw, o których mowa w regulaminie pobytu w tej placówce (stanowiącym załącznik nr 12 do rozporządzenia w sprawie pomieszczeń policyjnych izb dziecka) nie był adekwatny do zaleceń wydanych przez Krajowy Mechanizm Prewencji oraz przez Helsińską Fundację Praw Człowieka. Wskazywały one na to, że:

- regulamin pobytu w policyjnej izbie dziecka powinien być napisany jasnym, zrozumiałym dla niego językiem, a nie ograniczać się do powielania zapisów regulaminu będącego załącznikiem do rozporządzenia, powinien także znajdować się w sypialniach dla nieletnich, a nie od strony zewnętrznej drzwi wejściowych do tych pomieszczeń,

- skargi powinny być możliwe do wniesienia w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z ich treścią przez osoby inne niż adresat i bez obecności innych osób (brak jakiegokolwiek ewidencji skarg uniemożliwia zweryfikowanie przestrzegania tego prawa nieletnich),

- obecność funkcjonariuszy podczas odwiedzin może mieć miejsce jedynie w uzasadnionych, wyjątkowych przypadkach, które mogą godzić w bezpieczeństwo placówki, nieletniego lub osób odwiedzających, lub w sytuacji, gdy sąd wyda pisemne polecenie udzielenia widzenia w obecności personelu izby (odwiedziny w obecności funkcjonariusza naruszają prawo do ochrony tajemnicy komunikowania się),

- drzwi do pokoju sanitarnego nie powinny wywoływać u nieletniego poczucia braku intymności, natomiast natryski i prysznice powinny być oddzielone zasłoną lub przepierzeniem,

- praktyka odbierania odzieży automatycznie wszystkim nieletnim jest zbyt daleko idąca, natomiast brak ubrań przeznaczonych wyłącznie dla dziewcząt może stanowić przejaw nierównego traktowania.

2. Składanie nieczytelnych podpisów na kwitach depozytowych przez policjantów pełniących służbę w Izbie przyjmujących depozyt od nieletniego było niezgodne z obowiązującymi drukami/wzorami Mp-13 i Mp-80, stanowiącymi załącznik nr 4 do

¹⁴ Dz. Urz. KGP z 2012 r. poz. 59, ze zm.

zarządzenia KGP. Fakt ten stwierdzono w 14 spośród 60 przypadkach, w tym 8 w 2013 r.; 4 w 2014 r. i 2 w 2015 r.

(dowód: akta kontroli, str. 18, 170, 223)

Kierownik Izby wyjaśnił, zdarzało się policjantom umieścić w kwicie depozytowym podpis nieczytelny jednak obecnie policjanci składają czytelne podpisy w ww. dokumencie.

(dowód: akta kontroli, str. 287,290)

W okresie objętym kontrolą w Izbie pracowało łącznie 15 policjantów Wydziału Konwojowo-Ochronnego Komendy, z tego 14 funkcjonariuszy z wykształceniem wyższym (w tym po socjologii, pedagogice, naukach społecznych i wychowaniu fizycznym) oraz jeden funkcjonariusz (odszedł na emeryturę) z wykształceniem średnim. Wszyscy posiadali co najmniej 5-letni staż w Policji, w tym roczny w Izbie. Każdy z funkcjonariuszy legitymował się przynajmniej jednym ukończonym doskonaleniem zawodowym (kursy, szkolenia, warsztaty, m.in. z ofiarami przemocy domowej, dla policjantów policyjnych izb dziecka, przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich, ochrony praw człowieka, w tym dziecka, metodyki nauczania, problematyki krzywdzenia dzieci lub kwalifikowanej pierwszej pomocy). Wszyscy funkcjonariusze ukończyli doskonalenie zawodowe I w zakresie metod i form pełnienia służby w policyjnej izbie dziecka, o którym mowa w § 3 zarządzenia KGP, a następnie co najmniej raz w roku w takim doskonaleniu uczestniczyli.

(dowód: akta kontroli, str. 523-528)

Ocena cząstkowa

Działalność Izby w latach 2013-2015 była zgodna z obowiązującym prawem, mimo stwierdzonych nieprawidłowości w działalności Izby w powyższym obszarze. Nieletnich umieszczano w Izbie z zachowaniem warunków i na czas określony przepisami ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. Nadzór nad nieletnimi sprawowali wykwalifikowani funkcjonariusze. Przestrzegane były również, wynikające z obowiązujących przepisów, prawa nieletnich podczas pobytu w izbie. Stosowane w tym zakresie rozwiązania organizacyjne nie odpowiadały jednak zaleceniom wydanym przez Krajowy Mechanizm Prewencji oraz przez Helsińską Fundację Praw Człowieka.

2. Organizacja i finansowanie policyjnej izby dziecka.

Opis stanu faktycznego

W województwie pomorskim istniały 2 policyjne izby dziecka, tj. Policyjna Izba Dziecka Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Słupsku oraz Policyjna Izba Dziecka Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Gdańsku.

Po reorganizacji przeprowadzonej z dniem 1 października 2013 r. Policyjna Izba Dziecka w Słupsku została zlikwidowana, natomiast Policyjna Izba Dziecka w Gdańsku weszła w struktury Wydziału Konwojowo-Ochronnego Komendy.

(dowód: akta kontroli, str. 395-401)

W 2013 r. w Izbie w Słupsku umieszczonych zostało łącznie 21 nieletnich, w tym:

- 5 ze względu na uzasadnione podejrzenie, że popełnili czyn karalny, a zachodzi uzasadniona obawa ukrycia się nieletniego lub zatarcia śladów tego czynu, albo gdy nie można ustalić tożsamości nieletniego (art. 32g § 1 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich);
- 12 zatrzymanych w trakcie samowolnego pobytu poza schroniskiem dla nieletnich, młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym, zakładem poprawczym na czas niezbędny do przekazania nieletniego do właściwego schroniska, ośrodka lub zakładu, nie dłużej jednak niż na 5 dni (art. 32g § 9 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich);

- 4 na czas uzasadnionej przerwy w konwoju albo w doprowadzeniu, lecz nie dłużej niż na 24 godziny lub na polecenie sądu rodzinnego, wydane w formie postanowienia, na czas niezbędny do wykonania określonych czynności procesowych, nieprzekraczających 48 godzin (art. 32g § 1-4 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich).

(dowód: akta kontroli, str. 402)

W latach 2013-2015 w Izbie w Gdańsku umieszczonych zostało łącznie 1.018 nieletnich, w tym:

- 411 na podstawie art. 32g § 1 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, z tego w badanym okresie odpowiednio: 177; 120 i 114 nieletnich,
- 452 na podstawie art. 32g § 9 ww. ustawy, z tego w badanym okresie odpowiednio: 108; 152 i 192 nieletnich,
- 155 na podstawie art. 32h § 1-4 ww. ustawy, z tego w badanym okresie odpowiednio: 62; 70 i 23 nieletnich.

(dowód: akta kontroli, str. 403)

Liczba miejsc dla nieletnich, wg stanu na dzień 1 stycznia 2013 r., wynosiła: 12 – w Policyjnej Izbie Dziecka w Słupsku oraz 15 – w Policyjnej Izbie Dziecka w Gdańsku, natomiast wg stanu na 31 grudnia 2015 r. wynosiła 15 – w Policyjnej Izbie Dziecka Wydziału Konwojowo-Ochronnego Komendy.

(dowód: akta kontroli, str. 395-396)

Po likwidacji Policyjnej Izby Dziecka w Słupsku odzyskano 6 etatów policyjnych (w strukturę Izby w Słupsku nie wchodziły etaty cywilne).

Etaty po reorganizacji Policyjnej Izby Dziecka Gdańsku, w liczbie 11, nadal pozostały w Policyjnej Izbie Dziecka w Gdańsku, natomiast 2 etaty pracownicze (cywilne) przekazano do Sekcji Administracyjno-Gospodarczej Wydziału Gospodarki Materiałowo-Technicznej Komendy. 6 etatów policyjnych pozyskanych po likwidacji Policyjnej Izby Dziecka w Słupsku włączono bezpośrednio pod nadzór Naczelnika Wydziału Konwojowo-Ochronnego Komendy.

(dowód: akta kontroli, str. 395, 397)

W badanym okresie Izba odmówiła przyjęcia 1 nieletniego – z powodu braku podstaw prawnych (zatrzymany powyżej 17 roku życia, podejrzany o rozprowadzanie narkotyków.)

(dowód: akta kontroli, str. 295a-c, 395, 397)

W okresie od 1 stycznia 2013 r. do 1 października 2013 r., tj. do likwidacji Izby w Słupsku, łącznie przez 240 dni w Izbie nie przebywał żaden nieletni. Policjanci w tym czasie pełnili służbę w Pomieszczeniu dla Osób Zatrzymanych KMP w Słupsku (w 2013 r. przyjęto do Izby zaledwie 21 nieletnich).

W Izbie w Gdańsku przez łącznie 288 dni nie przebywał żaden nieletni, w tym: przez 70 dni – w 2013 r., 121 dni – w 2014 r. i 97 dni – w 2015 r.

(dowód: akta kontroli, str. 395, 397)

W Komendzie nie prowadzono statystyk oraz kalkulacji kosztów transportu wszystkich nieletnich ze zlikwidowanych izb dziecka przetransportowanych do izb dziecka poza teren województwa.

Wydział Finansowy Komendy nie prowadził ewidencji księgowej wg miejsc powstawania wydatków i nie ma możliwości ustalenia jakie środki finansowe

pochodzące ze zlikwidowanej Policyjnej Izby Dziecka w Słupsku zostały przekazane w następnych latach na istniejącą Izbę w Gdańsku (plany finansowe zostały zrealizowane do wysokości zgłoszonych potrzeb, bez zakłóceń).

(dowód: akta kontroli, str. 395, 398)

Siedziba zlikwidowanej z dniem 1 października 2013 r. Policyjnej Izby Dziecka w Słupsku została przekazana do zasobów Skarbu Państwa w dniu 23 września 2014 r. Wygaszenie trwałego zarządu Komendy do przedmiotowej nieruchomości nastąpiło na podstawie decyzji GN-RRSP-III.6844.6.2014 z dnia 20.05.2014 r., wydanej przez Prezydenta Miasta Słupska.

(dowód: akta kontroli, str.395, 398-399)

We wrześniu 2012 r. Biuro Prewencji KGP przekazało Komendzie projekt „Koncepcji rozwiązań organizacyjno-strukturalnych zmierzających do podniesienia efektywności wykorzystania policyjnych izb dziecka”, w celu przesłania do niego uwag i propozycji. Do tego czasu w garnizonie pomorskim nie dokonywano analiz dotyczących celowości zmian w strukturze policyjnych izb dziecka.

W październiku 2012 r. Komenda sporządziła „Koncepcję funkcjonowania Policyjnej Izby Dziecka w Gdańsku w strukturze Wydziału Konwojowego KWP w Gdańsku”, a następnie w listopadzie 2012 r. przekazała ją do KGP.

W lipcu 2013 r. ww. Koncepcja rozwiązań organizacyjno-strukturalnych została zatwierdzona przez Ministra Spraw Wewnętrznych i przekazana Komendzie celem podjęcia działań związanych z wdrożeniem zawartych w niej rozwiązań.

W październiku 2013 r. zarządzeniem Komendanta¹⁵, wydanym w porozumieniu z Komendantem Głównym Policji, zniesiono Izby funkcjonujące w strukturach organizacyjnych Komend Miejskich Policji w Słupsku i w Gdańsku oraz utworzono Izbę w strukturze organizacyjnej Wydziału Konwojowo-Ochronnego Komendy.

Komenda dokonała oceny funkcjonowania Izby za okres od października 2013 r. do września 2014 r., na wniosek KGP z września 2013 r. W ocenie Komendy funkcjonowanie jednej placówki pozwoliło m.in. na odzyskanie sześciu etatów policyjnych (jeden etat przekazano Izbie w Gdańsku), liczba miejsc w placówce była wystarczająca na potrzeby jednostek organizacyjnych Policji umieszczających w niej nieletnich (przez łącznie 100 dni w Izbie nie przebywał żaden nieletni), a zatem uzasadnione było funkcjonowanie tylko jednej placówki w garnizonie pomorskim (brak uzasadnienia dla powrotu do dwóch izb).

Pozostałe po zlikwidowanej Izbie wyposażenie, tj. sprzęt kwaterunkowy, gospodarczy, ppoż., żywnościowy i materiały, przyjęte zostało na stan Komendy Miejskiej Policji w Słupsku.

Komenda nie przekazała żadnych środków finansowych ze zlikwidowanej Izby w Słupsku na rzecz funkcjonującej Izby w Gdańsku.

(dowód: akta kontroli str. 453,552-634,679-685)

W okresie objętym kontrolą żywienie (śniadania, obiady kolacje) nieletnich zatrzymanych w Izbie zabezpieczała firma zewnętrzna. Obowiązkiem firmy było przygotowanie i dostarczenie osobom umieszczonym w Izbie trzech ww. posiłków, w tym co najmniej jednego posiłku gorącego oraz napojów w ilości niezbędnej do zaspokojenia pragnienia (woda, herbata, kawa) przez siedem dni w tygodniu, również w

¹⁵ Zarządzenie nr 150 Komendanta Wojewódzkiego Policji w Gdańsku z dnia 02 października 2013 r. w sprawie zniesienia Izb Dziecka pozostających w strukturach organizacyjnych Komend Miejskich Policji w Gdańsku i w Słupsku oraz utworzenia Policyjnej Izby Dziecka w strukturze organizacyjnej Komendy Wojewódzkiej Policji w Gdańsku.

dni ustawowo wolne od pracy i święta, w ilościach i terminach dostosowanych do potrzeb jednostki.

(dowód: akta kontroli, str. 405-427)

Pranie pościeli z dezynfekcją oraz świadczenie usług w zakresie dezynfekcji, deratyzacji, dezynsekcji pomieszczeń i wywóz odpadów komunalnych wykonywały firmy zewnętrzne.

(dowód: akta kontroli, str. 428-451)

W 2013 r. wydatki Izby w Słupsku i w Gdańsku łącznie wyniosły 944.885,57 zł, w tym Izba w Słupsku wydatkowała 294.615,28 zł, natomiast Izba w Gdańsku 650.270,29 zł.

Na remonty i inwestycje Izby w Gdańsku wydatkowano 30.100,00 zł (wykonano demontaż starego i montaż nowego ogrodzenia oraz przełożenie chodnika z płyt betonowych na wejściu na teren posesji).

W latach 2014-2015 wydatki Izby w Gdańsku wyniosły odpowiednio 698.511,53 zł i 678.769,12 zł, z tego m.in. na:

- wynagrodzenia funkcjonariuszy – odpowiednio: 588.522,00 zł i 575.161,00 zł,
- utrzymanie obiektu (w tym: prąd, woda, odprowadzenie ścieków, ogrzewanie, wywóz śmieci, podatek, gaz, ochrona) – odpowiednio: 59.022,92 zł i 51.081,00 zł,
- remonty i inwestycje – odpowiednio: 2.500,00 zł i 1.500,00 zł (w 2014 r. usunięto awarię wewnętrznej instalacji c.o., polegającą na wymianie zasobnika naczynia wzbiorczego wraz z montażem zestawu kontrolno-pomiarowego – koszt 5.596,50 zł),
- wyżywienie – odpowiednio: 9.611,16 zł i 12.721,83 zł,
- równoważnik za umundurowanie – odpowiednio: 27.331,60 zł i 28.090,12 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 383-390, 404)

W latach 2013-2015 w Izbie w Gdańsku nieletni nie wyrządzili żadnych szkód.

(dowód: akta kontroli, str. 393-394)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W kontrolowanym okresie Izba zapewniała miejsca dla wszystkich nieletnich wymagających przyjęcia. Zapewnione środki finansowe zabezpieczały bieżącą działalność Izby. Nie uwzględniano natomiast w pełni potrzeb Izby w zakresie remontów i inwestycji.

3. Nadzór nad funkcjonowaniem policyjnej izby dziecka.

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą do Komendy nie wpłynęły skargi dotyczące funkcjonowania policyjnych izb dziecka, w tym nieprzestrzegania praw nieletnich umieszczonych w tych placówkach.

(dowód: akta kontroli str.452-453)

W Komendzie nie przeprowadzono (po reorganizacji policyjnych izb dziecka) analiz dotyczących kosztów funkcjonowania placówki oraz kosztów transportu nieletnich do Izby. W zakresie remontów, Komenda jeszcze przed reorganizacją, tj. w listopadzie 2012 r. wskazała na potrzeby techniczne oraz materiałowe w zakresie prac budowlanych niezbędnych do wykonania oraz w ramach planowanych remontów kompleksowych, poprawy zabezpieczenia technicznego, a także doposażenia w sprzęt informatyczny. Informacje te zawarto w „Koncepcji funkcjonowania Policyjnej Izby Dziecka w Gdańsku w strukturze Wydziału Konwojowego KWP w Gdańsku”, przesłanej 15 listopada 2012 r. do KGP, w ramach realizacji decyzji nr 364/2012 Komendanta

Wojewódzkiego Policji w Gdańsku z dnia 26 października 2012 r. w sprawie powołania nieetatowego zespołu do spraw wdrożenia rozwiązań organizacyjno-strukturalnych zmierzających do podniesienia efektywności wykorzystania policyjnych izb dziecka. Ww. prace budowlane niezbędne do wykonania zostały zrealizowane w 2013 r., a prace do wykonania w ramach planowanych remontów kompleksowych pozostają do realizacji.

I Zastępca Komendanta wyjaśnił, że analizy dotyczące potrzeb remontowych i inwestycyjnych były podstawą do przyjmowania założeń w sprawie planowania zadań o charakterze remontowym i inwestycyjnym. O założeniach na bieżąco informowano właściwe komórki organizacyjne odpowiedzialne za ww. remonty i planowane inwestycje.

Komenda nie odnotowała problemów i trudności systemowych związanych z realizacją przydzielonych Izbie zadań (trudności i problemy zewnętrzne, wewnętrzne oraz wynikające z ograniczeń w zakresie środków na remonty, inwestycje i wyposażenie). Liczba zatrudnionych w Izbie funkcjonariuszy była wystarczająca. W ramach prowadzonego nadzoru nad Izbą, Naczelnik Wydziału Konwojowo-Ochronnego Komendy wystąpił jedynie w listopadzie 2013 r. do Biura Prewencji KGP o interpretację prawną przepisu art. 40a ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, dotyczącego umieszczania nieletniego w placówce.

Komenda dokonała oceny funkcjonowania Izby za okres od października 2013 r. do września 2014 r. Oceny dokonano na wniosek KGP zawarty w piśmie Biura Prewencji i Ruchu Drogowego z 23 września 2013 r. W odpowiedzi z 2 października 2013 r. Komenda udzieliła informacji w zakresie m.in. stanu etatowego Izby, kwalifikacji zawodowych funkcjonariuszy, liczby miejsc w placówce, dni bez pobytu w niej zatrzymanych, przypadków odmowy przyjęcia nieletniego do Izby, potrzeb z zakresu wyposażenia placówki, a także zasadności dalszego jej funkcjonowania w garnizonie pomorskim.

Komenda przeprowadziła jedną kontrolę (wewnętrzną) dotyczącą funkcjonowania policyjnych izb dziecka. Zgodnie z zatwierdzonym przez Komendanta „Planem kontroli na 2016 r.”, Wydział Kontroli w styczniu 2016 r. przeprowadził w Wydziale Konwojowo-Ochronnym Komendy, kontrolę zasadności zatrzymywania osób nieletnich umieszczonych w Policyjnej Izbie Dziecka oraz prawidłowości prowadzenia niezbędnej dokumentacji służbowej w 2015 r. W wyniku kontroli Izba uzyskała ocenę pozytywną (w książce przebiegu służby stwierdzono jedynie sporadyczne przypadki braku zapisów dotyczących sprawdzenia nieletniego przy przyjęciu oraz przeprowadzenia przeglądu wyposażenia Izby podczas służby).

(dowód: akta kontroli str. 455-468,550-678)

W latach 2013-2016 (I kwartał) działalność Izby była siedmiokrotnie kontrolowana, z tego: dwie kontrole przeprowadził Sąd Rejonowy w Słupsku (16 kwietnia 2013 r. i 18 marca 2014 r., tj. po likwidacji Izby w Słupsku), cztery kontrole przeprowadził Sąd Rejonowy (Wydział Rodzinny i Nieletnich) w Gdańsku (7 stycznia 2014 r., 1 lipca 2014 r., 3 marca 2015 r. i 12 stycznia 2016 r.) oraz jedną kontrolę przeprowadził Wydział Kontroli Komendy (26-28 stycznia 2016 r.).

W wyniku kontroli Policyjnej Izby Dziecka w:

- a) Słupsku, przeprowadzonych przez Sąd Rejonowy w Słupsku (za okres od stycznia 2012 r. do października 2013 r.) w zakresie m.in. przestrzegania praw nieletnich oraz warunków bytowych i sanitarnych,
- b) Gdańsku (od 1 października 2013 r. w strukturze organizacyjnej Wydziału Konwojowo-Ochronnego Komendy), przeprowadzonych: przez Sąd Rejonowy w

Gdańsku (za okres od lipca 2013 r. do grudnia 2015 r.) w zakresie m.in. prawidłowości prowadzenia placówki oraz warunków bytowych i wychowawczych, a także przez Wydział Kontroli Komendy (za okres od stycznia do grudnia 2015 r.) w zakresie m.in. zasadności zatrzymywania nieletnich umieszczonych w placówce, przygotowania funkcjonariuszy do realizacji zadań oraz sposobu sprawowania nadzoru nad przebiegiem służby,

– nie stwierdzono nieprawidłowości.

Sprawozdania z kontroli przeprowadzonych przez Sąd Rejonowy w Gdańsku oraz wystąpienie pokontrolne z kontroli przeprowadzonej przez Wydział Kontroli Komendy, przekazane zostały Naczelnikowi Wydziału Konwojowo-Ochronnego, w którego strukturze organizacyjnej znajdowała się placówka.

(dowód: akta kontroli str. 454-522,529-549)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, nadzór nad działalnością Izby przebiegał prawidłowo. Poza zgłaszanymi przez służby zewnętrzne uwagami dotyczącymi zawilgocenia niektórych pomieszczeń Izby, nie było innych sygnałów o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu Izby.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁶, wnosi o:

- 1) określanie w protokołach kontroli okresowych budynków, przeprowadzanych co pięć lat, na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego, również rozmiarów zużycia lub uszkodzenia elementów stanu technicznego,
- 2) usunięcie pozostałych nieprawidłowości stwierdzonych w toku oględzin budynku, a nie wymagających znacznych nakładów finansowych (w szczególności usunięcia korozji z krat okiennych, wymiany skorodowanych parapetów okiennych, odmalowania zabrudzonych pomieszczeń, usunięcia pęknięć ścian w sypialniach nieletnich itp.).
- 3) zapewnienie intymności nieletnim przebywającym w pokoju sanitarnym m.in. poprzez wyposażenie pokoju sanitarnego w monitoring wyposażony w funkcję uniemożliwiającą ukazywanie intymnych części ciała osoby będącej w pomieszczeniu oraz wykonywania przez nią intymnych czynności fizjologicznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag
i wykonania
wniosków

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

¹⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 30 maja 2016 r.

Kontroler
Stanisław Grzesiak
główny specjalista kontroli państwowej


.....
podpis

Kontroler
Zdzisław Zbierski
główny specjalista kontroli państwowej


.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

p.o. Dyrektora
Joanna Wojnarowska


.....

podpis